

Д. А. Цілігузава

ЭКВІВАЛЕНТНЫЯ ФРАЗЕАЛАГІЗМЫ З КАЛАРАТЫВАМІ Ў БЕЛАРУСКАЙ І АНГЛІЙСКАЙ МОВАХ

Асноўным пытаннем супастаўляльнай фразеалогіі з'яўляецца вызначэнне тыпаў міжмоўнай фразеалогіі і апісанне гэтых тыпаў. Мэта даследавання – выявіць і сістэматызаваць эквівалентныя фразеалагізмы з каларатыўным кампанентам. Аб'ектам даследавання выступілі 81 беларускіх і 259 англійскіх фразеалагізмаў з каларатывамі.

Пры вызначэнні тыпаў беларуска-англійскіх фразеалагічных адпаведнікаў была выбрана класіфікацыя міжмоўных фразеалагічных эквівалентаў (далей ФЭ) з улікам вобразнага складніка Л.І. Зіміной. Выбраныя ФЭ з каларатыўным кампанентам паводле семантыкі, унутранай формы, структурна-граматычнай арганізацыі, кампанентнага складу і фразеалагічнага вобраза, можна сістэматызаваць наступным чынам:

1. поўныя ФЭ, напрыклад: бел. *зялёныя берэты* – англ. *a Green Beret*; бел. *блакітная кроў* – англ. *blue blood*; бел. *чорнае золата* – англ. *black gold*; бел. *рабіць з белага чорнае (белае чорным)* – англ. *turn white into black (make white black)*; бел. *глядзець праз чорныя акуляры* – англ. *see through blue glasses*. Поўныя эквіваленты можна падзяліць на: а) ФЭ з аднолькавым каларатывам (*белая варона/ white crow, блакітная кроў/ blue blood, зялёнае святло/green light*) і б) ФЭ з рознымі каларатывамі (*глядзець праз чорныя акуляры/see through blue glasses, блакітныя берэты /a Green Beret*). Выяўлена, што поўныя эквіваленты з аднолькавым каларатывам з’яўляюцца калькамі з іншых моў ў выніку культурна-гістарычнага ўзаемадзеяння, напрыклад: бел. *блакітная кроў* і англ. *blue blood* скалькаваны з іспанскай мовы *sangre azul* ‘чалавек знатнага паходжання’, бел. *сіняя панчоха* ‘непрывабная жанчына, якую больш за ўсё цікавяць дзелавыя, навуковыя заняткі’ і бел. *сіняя птушка* ‘сімвал шчасця: тое, што ўвасабляе для каго-н. найвышэйшае шчасце’ з’яўляюцца калькамі з англійскай мовы

2. ФЭ з вобразнай нацыянальнай спецыфікай, напрыклад: бел. *белая варона* – англ. *black swan*; бел. *зялёная вуліца* – англ. *green light*; бел. *зялёнае поле* – англ. *the green cloth*; бел. *чорная костка* – англ. *white trash*; бел. *белая костка* – англ. *blue blood*; бел. *карычневая чума* – англ. *black shirt*; бел. *жаўтаромае птушаня* – англ. *green as grass/ green as gooseberry*; бел. *на белага каня сесці* – англ. *drink till all’s blue*.

Аналіз вобразнага складніка ў ФЭ з каларатывам паказвае, што несупадзенне фразеалагічных вобразаў беларускіх і англійскіх фразеалагізмаў сведчыць пра рознае асэнсаванне колернай сімволікі носьбітамі даследуемых моў. Унутраны вобраз фразеалагізмаў не ўплывае на іх ўжыванне, што дазваляе лічыць фразеалагізмы з тоеснай семантыкай і розным фразеалагічным вобразам міжмоўнымі эквівалентамі.